«Samoviy bilimdonlar»

— koinot viktorinasi ssenariysi

Astronomiya — koinot kechasi, haftalik va viktorina

10–11-sinf jamoalari uchun

Davomiyligi: 45–50 daqiqa atrofida

Bu ssenariy astronomiya viktorinasi bo‘lib, 45–50 daqiqa atrofida o‘tadi. Tezkor savollar, astronomik birlik va yorug‘lik yili masalalari, «Haqiqat yoki afsona?» va himoya turlari bor.

Agar ssenariy foydali bo‘lsa, uni hamkasblaringiz bilan o‘qituvchilar guruhlarida ham ulashing. Bayram va tadbirlar uchun yana ko‘plab ssenariylarni baxtiyor.uz saytidan topishingiz mumkin.

Shu to‘plam sahifasi: https://baxtiyor.uz/astronomiya-ssenariy/

«Senariylar to‘plami» bo‘limi: https://baxtiyor.uz/oqituvchilar-uchun-hamma-narsa/senariylar-to-plami/

«Samoviy bilimdonlar» — koinot viktorinasi ssenariysi

MAQSAD

10–11-sinf o‘quvchilarining astronomik birliklar, kosmonavtika tarixi va osmon jismlari bo‘yicha bilimlarini viktorinada sinash.

ISHTIROKCHILAR

Ikki boshlovchi, uch jamoa («Galaktika», «Rasadxona», «Orbita» — 5 nafardan), hakamlar, she‘r o‘qiydigan o‘quvchilar.

JIHOZLAR

Jamoa nom lavhalari, sekundomer, viktorina kartochkalari, faxriy yorliqlar.

TADBIR REJASI

Kirish — 4 daqiqa. She‘r — 4 daqiqa. 1-tur: Tezkor savollar — 9 daqiqa. 2-tur: O‘lchov va kosmonavtika — 10 daqiqa. 3-tur: «Haqiqat yoki afsona?» — 10 daqiqa. She‘r va yakun — 10 daqiqa. Jami: 45–50 daqiqa atrofida.

O‘QITUVCHI UCHUN ESLATMA

3-turdagi afsonalarni (masalan, «Buyuk Xitoy devori Oydan ko‘rinadi» kabi keng tarqalgan noto‘g‘ri qarashlarni) ilmiy asosda rad eting.

TADBIRNING BORISHI

(Musiqa. Jamoalar tayyor.)

1-boshlovchi: Assalomu alaykum! «Samoviy bilimdonlar» koinot viktorinasiga xush kelibsiz!

1-o‘quvchi (she‘r):

Qanot qilib eng uchqur so‘zni,
Yulduzlarni ettirib xirom,
Hammasiga chirt yumib ko‘zni
Shartta uchish kerak – vassalom!

(Behzod Fazliddin, «So‘ngso‘z» she‘ridan)

1-TUR. TEZKOR SAVOLLAR

«Galaktika»ga: — Yerga eng yaqin yulduz? (Quyosh.) — Yerning tabiiy yo‘ldoshi? (Oy.) — Birinchi sun‘iy yo‘ldosh qaysi yilda uchirilgan? (1957-yilda.) — Kosmosga chiqqan birinchi inson? (Yuriy Gagarin, 1961-yil 12-aprel.)

«Rasadxona»ga: — O‘zbekistonlik fazogir? (Solijon Sharipov — shuningdek Vladimir Jonibekov O‘zbekistonda tug‘ilgan.) — Oyga qadam qo‘ygan birinchi inson? (Nil Armstrong, 1969-yil.) — Sayyoralar Quyosh atrofida qanday shakldagi orbitada aylanadi? (Ellips shaklida — Keplerning 1-qonuni.) — Qaysi sayyoraning eng mashhur halqasi bor? (Saturn.)

«Orbita»ga: — Yerdan Quyoshgacha bo‘lgan o‘rtacha masofa qanday birlik? (1 astronomik birlik — taxminan 150 million km.) — Yorug‘lik yili nimani o‘lchaydi: vaqtnimi yoki masofani? (Masofani!) — Oyning o‘zidan nuri bormi? (Yo‘q, u Quyosh nurini aks ettiradi.) — Kometaning «dumi» Quyoshga yaqinlashganda qaysi tomonga qaraydi? (Quyoshdan qarama-qarshi tomonga.)

2-TUR. «HAQIQAT YOKI AFSONA?»

2-boshlovchi: — «Oyning orqa tomoni hamisha qorong‘i bo‘ladi» — Afsonami? (Ha! Oyning o‘sha tomoniga ham Quyosh nuri xuddi oldingi tomonidek tushadi; u faqat Yerdan ko‘rinmaydi.) — «Koinotda tovush tarqalmaydi» — Haqiqatmi? (Ha, vakuumda tovush to‘lqini tarqaladigan muhit yo‘q.) — «Yupiter qattiq tosh sayyora» — Afsonami? (Ha, Yupiter gaz giganti.)

2-o‘quvchi (she‘r):

Tokqa boshin qo‘ysa quyosh,
Ufq ortin cho‘g‘ qilarkan.
Burgut uchun osmon asli
Boshlanadi cho‘kqilardan.

(Tursunboy Adashboyev, «Osmon qaydan boshlanadi?» she‘ridan)

YAKUN

(Hakamlar ballarni e‘lon qiladi, g‘oliblar taqdirlanadi.)

1-boshlovchi: Koinot cheksiz — ilm olishga bo‘lgan intilishimiz ham cheksiz bo‘lsin! Rahmat!

VIKTORINADAN KEYIN

O‘quvchilar «Zamonaviy kosmik teleskoplar» (masalan, Xabbl va Jeyms Uebb teleskoplari) haqida kichik taqdimot tayyorlasin.